

УДК 53.082.54: 563.5

ПРОСВІТЛЕННЯ БАГАТОШАРОВОЇ ПРОЗОРОЇ СТРУКТУРИ З ДОПОМОГОЮ ДВОХ ДОДАТКОВИХ ШАРІВ

*С. Мягкота, д.ф.-м.н., Я. Білий, к.ф.-м.н., О. Кушнір, к.ф.-м.н.
Львівський національний аграрний університет*

Ключові слова: багатошарова структура, просвітлення, вузькосмуговий оптичний фільтр.

Встановлено аналітичні умови просвітлення прозорої багатошарової структури з фазовими товщинами шарів, кратними $\pi/2$, з використанням двох додаткових шарів. Отримані умови представляються простими математичними виразами і можуть бути корисними при проектуванні вузькосмугових оптичних фільтрів.

Постановка проблеми. Потреба розробки нових ефективних методів проектування вузькосмугових оптичних фільтрів зумовлює пошук нових ефективних умов просвітлення багатошарових інтерференційних структур.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На даний момент вже встановлено аналітичні умови просвітлення багатошарових прозорих структур [1-5] на основі матричного способу визначення показників заломлення або фазових товщин шарів. Однак числовий розрахунок з використанням знайдених виразів потребує використання складного програмного забезпечення, що створює певні проблеми використання знайдених умов на практиці.

Постановка завдання. Метою дослідження є пошук нових математично простих виразів для фазових товщин двох шарів, які забезпечують просвітлення багатошарової плоскопаралельної структури.

Виклад основного матеріалу. Просвітлення прозорої багатошарової структури з фазовими товщинами шарів, кратними $\pi/2$, може бути досягнуте з допомогою двох додаткових нестандартних шарів. Розміщення цих додаткових шарів всередині структури (вибір їхніх номерів s і m) є довільним, а фазові товщини δ_s і δ_m повинні бути розраховані з допомогою отриманих нижче виразів.

Нехай l – кількість шарів структури, фазові товщини яких є кратні $\pi/2$

$$\delta_{z_j} = \frac{\pi}{2}(1 + 2\nu_j), \quad z_j \neq s, m.$$

$$\nu_j = 0, 1, \dots; \quad j = 1, 2, \dots, l.$$

Тоді із врахуванням виразів для коефіцієнта відбивання структур з фазовими товщинами шарів, кратними $\pi/2$ [4,6], умови просвітлення запишуться в наступному вигляді:

$$\tan \delta_s^\pm = \pm \sqrt{\frac{-N_s^2 \Delta \Delta_m}{\Delta_s \Delta_{s,m}}}, \quad (1)$$

$$\tan \delta_m^\pm = \pm \sqrt{\frac{-N_m^2 \Delta \Delta_s}{\Delta_m \Delta_{s,m}}}, \quad (2)$$

де для випадку непарного l ($l = 2w + 1$)

$$\Delta = N_0 N_{k+1} \left(N_{z_2} N_{z_4} \dots N_{z_{2w}} \right)^2 - \left(N_{z_1} N_{z_3} \dots N_{z_{2w+1}} \right)^2,$$

$$\Delta_s = N_0 \left(N_{\zeta_2} N_{\zeta_4} \dots N_{\zeta_{2w+2}} \right)^2 - N_{k+1} \left(N_{\zeta_1} N_{\zeta_3} \dots N_{\zeta_{2w+1}} \right)^2,$$

$$\Delta_m = N_0 \left(N_{\xi_2} N_{\xi_4} \dots N_{\xi_{2w+2}} \right)^2 - N_{k+1} \left(N_{\xi_1} N_{\xi_3} \dots N_{\xi_{2w+1}} \right)^2,$$

$$\Delta_{s,m} = N_0 N_{k+1} \left(N_{\rho_2} N_{\rho_4} \dots N_{\rho_{2w+2}} \right)^2 - \left(N_{\rho_1} N_{\rho_3} \dots N_{\rho_{2w+3}} \right)^2,$$

а для випадку парного l ($l = 2w$)

$$\Delta = N_0 \left(N_{z_2} N_{z_4} \dots N_{z_{2w}} \right)^2 - N_{k+1} \left(N_{z_1} N_{z_3} \dots N_{z_{2w-1}} \right)^2,$$

$$\Delta_s = N_0 N_{k+1} \left(N_{\zeta_2} N_{\zeta_4} \dots N_{\zeta_{2w}} \right)^2 - \left(N_{\zeta_1} N_{\zeta_3} \dots N_{\zeta_{2w+1}} \right)^2,$$

$$\Delta_m = N_0 N_{k+1} \left(N_{\xi_2} N_{\xi_4} \dots N_{\xi_{2w}} \right)^2 - \left(N_{\xi_1} N_{\xi_3} \dots N_{\xi_{2w+1}} \right)^2,$$

$$\Delta_{s,m} = N_0 \left(N_{\rho_2} N_{\rho_4} \dots N_{\rho_{2w+2}} \right)^2 - N_{k+1} \left(N_{\rho_1} N_{\rho_3} \dots N_{\rho_{2w+1}} \right)^2.$$

Тут номери ζ_u ($u = 1, 2, \dots, l+1$) включають в себе всі номери z_j і номер s ; номери ξ_u включають в себе всі номери z_j і номер m ; номери ρ_x ($x = 1, 2, \dots, l+2$) включають в себе всі номери z_j , а також номери s і m . При цьому повинні виконуватися умови $z_{j+1} > z_j$, $\zeta_{u+1} > \zeta_u$, $\xi_{u+1} > \xi_u$, $\rho_{x+1} > \rho_x$. У виразах (1), (2) N_i – це ефективні показники заломлення шарів:

$N_i = \frac{\cos \beta_i}{n_i}$ для p -поляризації і $N_i = n_i \cos \beta_i$ для s -поляризації. Умовою існування розв'язків $\delta_s^\pm$ і $\delta_m^\pm \in \frac{\Delta \Delta_m}{\Delta_s \Delta_{s,m}} \leq 0$.

Висновки. Отримано аналітичні умови просвітлення прозорих багат шарових структур з фазовими товщинами шарів, кратними $\pi/2$, з використанням двох додаткових нестандартних шарів. У порівнянні з іншими відомими умовами просвітлення, отримані умови є більш зручними для їх практичного використання при проектуванні вузькосмугових оптичних фільтрів.

Бібліографічний список

1. Thelen A. Design of optical interference coatings / A. Thelen. – New York: McGraw–Hill, 1989. – 232 p.
2. Macleod H. A. Thin-Film Optical Filters / H. A. Macleod. – 3rd ed. – London: IOP, 2001. – 631 p.
3. Mouchart J. Thin film optical coatings. 4: Multilayer antireflection coatings / J. Mouchart // Applied Optics. – 1977. – V. 16. – P. 3237-3241.
4. Kushnir O. P. Angular antireflection conditions for multilayer coating with phase thickness of layers a multiple of $\pi/2$ / O. P. Kushnir // Journal Optics A: Pure Appl. Opt. – 2009. – V. 11. – 085704 (6pp).
5. Kushnir O. P. Application of spectral envelope functions of multilayer structures for analytical determination of antireflection conditions / O. P. Kushnir // Ukrainian Journal of Physical Optics. – 2009. – V. 10, N. 2. – P. 82-88.
6. Лисица М. П. Отражение и пропускание света системой тонких и толстых диэлектрических слоев / ЖТФ. – 1954. – Т. 24. – С. 1837-1850.

Mjagkota S., Biliy Y., Kushnir O. Blooming of the transparent multilayer structure by means of two additional layers.

The analytical antireflection conditions for the transparent multilayer structure with phase thicknesses of layers a multiple of $\pi/2$ with use of two additional layers are determined. The obtained conditions are represented by simple mathematical expressions and can be useful at designing of narrow bandpass optical filters.

Key words: multilayer structure, antireflection, narrow bandpass optical filter.

Мягкота С., Билый Я., Кушнир О. Просветление многослойной прозрачной структуры с помощью двух дополнительных слоев.

Определены аналитические условия просветления прозрачной многослойной структуры с фазовыми толщинами слоев, кратными $\pi/2$, с использованием двух дополнительных слоев. Полученные условия представляются простыми математическими выражениями и могут быть полезными при проектировании узкополосовых оптических фильтров.

Ключевые слова: многослойная структура, просветление, узкополосовой оптический фильтр.